

[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://shieldandsword.mozohin.ru/kgb5491/specnaz.htm>

7. Силы специальных операций США [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.zakon-grif.ru/swat/articles/view/157-0.htm>

Reference

1. Viedienieiev D., Sliusarenko A. "Syly spetsialnykh operatsii. yak tse vyhliaaie v providnykh krainakh NATO" // Oboronno-promyslovyy kurs. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://opk.com.ua>
2. Herasymov A. P., Kuplevatska O. I. "Formuvannia Syl spetsialnykh operatsii" // Analitichna zapyska. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/formuvannya-sil-specialnykh-operatsiy-analitichna-zapyska>
3. Antonov A., Zhylin Ye. "Voroh yak systema. Evoliutsiia zbroinoho protyborstva v suchasni viini" // Defense Express. 2014. №10. S.36–43.
4. Viedienieiev D. V., Hapeieva O. L., Sliusarenko A. V. ""Hibrydni viiny" – novitnia forma asymetrychnoho protystoiannia" // Voienno-istorychnyi visnyk. 2015. Vyp.3. S.103–109.
5. Skipalskyi O., Hruzd S. "Syly spetsialnykh operatsii Minoborony Ukrainy v konteksti ukrainskykh realii" // Vyklyky i ryzky. 15 veresnia 2016. S. 29–43.
6. Viedienieiev D., Sliusarenko A. "Syly spetsialnykh operatsii: providna syly viin maibutnoho" // Defense Express. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://shieldandsword.mozohin.ru/kgb5491/specnaz.htm>
7. "Syly spetsialnykh operatsii SShA" [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <http://www.zakon-grif.ru/swat/articles/view/157-0.htm>

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.11(157).34
УДК 37.091.398:338.48-2-053.5](498)

Цибанюк О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ШКОЛЯРІВ РУМУНІЇ: ТУРИЗМ

В статті О. Цибанюк «Сучасні тенденції популяризації фізичного виховання і здорового способу життя школярів Румунії: туризм» проаналізовані сучасні тенденції розвитку фізичного виховання і здорового способу життя школярів в Румунії на прикладі уваги до поза урочної та позашкільної роботи туристичного напрямку. Виокремлено особливості запровадження стратегічного планування туризму Румунії на засадах європейського та власного, історичного досвіду. Зроблено акцент щодо реалізації різноманітних туристичних та краєзнавчих заходів, які вирішать проблеми із здоров'ям, низьким рівнем фізичної активності та високим рівнем безробіття серед молоді. А також спонукатиме подальше формування позитивного іміджу Румунії та зменшить рівень потенціальної еміграції населення в країни Європи та світу. Визначені ефективні форми популяризації туристично-краєзнавчої роботи, доведено, що туризм – це засіб формування світогляду і збагачення духовного життя школярів, патріотичного та краєзнавчого виховання.

Ключові слова: краєзнавство, походи, Румунія, товариство, туризм, школярі.

In the article by O. Tsibanyuk "Modern trends in the promotion of physical education and a healthy lifestyle of schoolchildren in Romania: tourism", modern trends in the development of physical education and a healthy lifestyle of schoolchildren in Romania are analyzed using the example of attention to extracurricular and extracurricular work in the tourist direction. The peculiarities of the introduction of strategic planning of tourism in Romania based on European and own historical experience are highlighted. Emphasis is placed on the implementation of various tourist and local history activities that will solve problems with health, low level of physical activity and high level of unemployment among young people. It will also encourage the further formation of a positive image of Romania and reduce the level of potential emigration of the population to the countries of Europe and the world. Effective forms of popularization of tourism and local history work have been identified, it has been proven that tourism is a means of shaping the worldview and enriching the spiritual life of schoolchildren, patriotic and local history education. The pedagogical potential of tourism is carried out through local lore, excursion work, where the education of a conscious, socialized, disciplined, responsible person takes place. Physical education is implemented through physical activity - climbing, crawling, long-term movement (walking, running), jumping, etc.; health and recreational direction due to the health-giving forces of nature - prolonged stay in the open air, hygienic procedures, sunbathing, changing the temperature regime, etc. The conclusions were made public that the historical slogan of the tourism public associations of Romania: "Through tourism to knowledge and love for Romania" remains relevant even in the 21st century, and the development of school tourism as a component of the "National Strategy" implements another direction of preservation, strengthening and development of established national traditions, education of one's own national self-identification against the background of the modern trend of European and world globalization.

Key words: local history, hiking, Romania, society, tourism, schoolchildren.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для освітан і фахівців сфери фізичної культури і спорту стає очевидним, що актуальною нині є потреба глибокого реформування

фізкультурної освіти та фізичного виховання підростаючого покоління відповідно до національно-ідейних цінностей та світової динаміки. У цьому сенсі актуальним постає питання вивчення теорії і практики фізкультурної освіти у країнах Європейського Союзу, оскільки наукове обґрунтування подібної проблематики диктується сучасними тенденціями оптимізації або навіть реформування освітнього процесу. Так, позашкільна та гурткова робота фізкультурно-спортивного спрямування виокремлена як потужна складова всебічного виховання підростаючого покоління, зокрема патріотичного виховання. Саме в цьому контексті важливо вивчення сучасного досвіду румунських педагогів у напрямі розвитку туристичної діяльності школярів з урахуванням розвитку держави та світового досвіду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В цьому сенсі актуальною постає проблема вивчення теорії та практики фізичного виховання школярів у сучасному освітньому просторі в країнах Європи та Європейського Союзу, оскільки наукове обґрунтування подібної проблематики диктується сучасними тенденціями оптимізації або навіть реформування навчально-виховного процесу. Так, аспекти трансформації фізичного виховання школярів у зарубіжних країнах протягом XX – початку XXI ст. розглядають А. Каянус, В. Лях, М. Майер, А. Яковенко. Проблеми фізичного виховання в Румунії, а саме особливості організації туристичної діяльності з школярами, її роль у формуванні всебічного впливу на організм сучасних школярів досліджували Я. Галан, Т. Завгородня, І. Стражнікова, О. Цибанюк тощо [1;4].

Метою статті стало виокремлення і аналіз туристичної діяльності у поза шкільній діяльності учнів сучасної Румунії як сучасної тенденції популяризації тіла виховання і здорового способу життя.

Методи дослідження методи аналізу й узагальнення наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури з фізичного виховання та педагогіки, архівних документів та нормативно-правових актів досліджуваного періоду, статистичних даних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зasadничі положення щодо організації туризму в сучасній Румунії викладені в Постанові уряду країни №58/1998, яка є чинною і тепер. До інших нормативних актів, які регламентують сферу туризму, відносимо Закон №526/2003 про затвердження Національної програми розвитку гірського туризму «Суперскі в Карпатах»; Постанову уряду №19/2006 щодо використання пляжу Чорного моря та контролю за діяльністю, що здійснюється на пляжі, з наступними змінами та доповненнями; розпорядження уряду №62/2004 щодо організації та режиму роботи туристичних парків. А також низку нормативно-правових документів щодо ратифікації різноманітних тематичних міжнародних конвенцій, протоколів – Закон №389/2006 про ратифікацію Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, Закон №72/2014 про ратифікацію протоколу про сталий туризм (м. Братислава, 27 травня 2011 р.), Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат (м. Київ, 22 травня 2003 р.) тощо.

У 2006 році Всесвітня туристична організація підтримала Румунію в розробці генерального плану «Розвитку національного туризму 2007-2026 рр». Аналіз реального стану розвитку туризму в країні, виокремлення слабких місць і визначення шляхів ефективного поступу серед недоліків виділив, зокрема застарілість підходу до організації туристичної роботи в освіті, низький рівень її популяризації та брак фінансування. Останню проблему вирішили шляхом збільшення державних інвестицій в бюджет місцевих громад у районах з високим туристичним потенціалом, так, у 2017 р. загальний виділений бюджет становив 10,5 мільйонів лейв; у 2018 р. – 13 мільйонів лейв [10].

Сучасна «Національна стратегія розвитку туризму Румунії на 2019-2030 рр.» (2019 р.), обґрунтовуючи не просто необхідність, а надзвичайну вагомість стратегічного планування розвитку туризму в країні, наголошує на концепції комплексного використання його потенційних можливостей, зокрема в роботі з школярами – набуття практичних умінь і навичок, базованих на знаннях отриманих на заняттях з географії, біології, математики, астрономії; потужний засіб фізичного гартування; соціалізації та розвитку комунікативних здібностей підлітків, морально-духовного виховання [8].

Крім того, рівень розвитку туристичних «skills» (умінь і навичок) у сучасній молоді, ступінь «закоханості» у свій край та обізнаності щодо історичних, культурних та тіловиховних досягнень власної країни, фізичний розвиток впливає на можливості кожної молодої людини стати повноцінним конкурентоспроможним учасником ринку праці, як національного, так і світового рівня. Що в свою чергу, на думку розробників «Національної стратегії», вирішить проблеми із здоров'ям, низьким рівнем фізичної активності та високим рівнем безробіття серед молоді. А також спонукатиме подальше формування позитивного іміджу Румунії та зменшить рівень потенціальної еміграції населення в країни Європи та світу.

Саме тому трендами туристичної діяльності, актуальними в країні стали такі напрямки як культурно-історичний туризм, рекреаційно-оздоровчий та спортивний туризм, гастротуризм та бізнес туризм.

Необхідно зазначити, що вагому роль в розвитку туризму не тільки в економічному форматі, а й здебільшого у напрямі популяризації, опікування, формування обізнаності та зацікавленості тощо відіграють громадські об'єднання. Адже крім державних установ – Агенції регіонального розвитку (заснованої Законом 151/1998 та діючої відповідно до положень Закону 315/2004 про регіональний розвиток у Румунії); міністерств водних ресурсів та лісів, культури та національної само ідентифікації, туризму, освіти, охорони здоров'я тощо; місцевої влади – рад повітів Брашов, Констанца, Сібіу; Національного інституту досліджень і розвитку туризму (INCDT) та закладів вищої освіти (університети м. Брашов, м. Сучава та інших) сприяння та підтримку розвитку туризму в сучасній Румунії, зокрема дитячого, здійснюють і громадські організації – Асоціація екотуризму Румунії (AER) і Центр екології гір, Національна асоціація туристичних агентств, Національна асоціація екологічного та культурного сільського туризму Румунії; Федерація готельної індустрії Румунії (FIHR), професійні спілки (Асоціація професіоналів туристичних інформаційних центрів, Федерація туристичних роботодавців Румунії (FPTR) та центри туристичної інформації, повітові та місцеві туристичні асоціації [8, с. 12].

На думку розробників стратегії, теоретиків та практиків активного використання туризму в навчально-виховному процесі (Е. Богдан, І. Космеску), в сучасній школі виокремились три основні напрями такого процесу. Так, туризм – це засіб формування світогляду і збагачення духовного життя школярів, патріотичного та краєзнавчого виховання. Отже,

педагогічний потенціал туризму здійснюється через краєзнавчу, екскурсійну роботу, де відбувається виховання свідомої, соціалізованої, дисциплінованої, відповідальної людини. Тіловиховний напрям реалізується через фізичне навантаження – лазіння, повзання, тривале пересування (ходьба, біг), стрибки тощо; оздоровче та рекреаційне спрямування через оздоровчі сили природи – тривале перебування просто неба, гігієнічні процедури, сонячні ванни, зміну температурного режиму тощо. У туристичних походах розвивається вміння долати труднощі, вирішувати завдання колективно, приймати рішення. Третій, спортивний напрям синтезує здобутки двох перших, а саме: вміння долати природні перешкоди (канатні переходи, спуски, довжина переходів, загальна кількість кілометрів походу); орієнтуватися на незнайомій місцевості по компасу і карті, формувати навички автономного життєзабезпечення, краєзнавство і виховання національної свідомості [2, с. 12; 3, с. 254].

Ця концепція комплексності дитячо-юнацького туризму, всебічного педагогічного впливу на особистість, створення можливостей для подальших систематичних любительських занять та спортивної діяльності, визнана І. Космеску як комплексний виховний феномен із ідеєю, метою, власними завданнями розвитку [3, с. 254].

Відповідно, виокремлено форми, цілі та завдання шкільного туризму. Туристичні походи за формою їх організації, цілям і завданням поділяються на спортивні, навчально-тренувальні та туристсько-експедиційні. Туристичні експедиції організуються з метою освоєння нових напрямків, випробування нових видів техніки й розробки нових технічних прийомів. В експедиціях можуть проводитися біологічні, фізіологічні, геологічні та інші дослідження. Оптимальними для школярів є також і навчальні поїздки та екскурсії, що можуть мати різну мету: оздоровлення, навчання, спорт, просвітництво, ознайомлення, волонтерство.

Історично сформовані традиції впровадження туризму у позаурочну діяльність школяра, в сучасних закладах освіти зберегли й розвили. Особливо масштабними є коротко й довго тривалі екскурсії, які створюють умови для отримання значного обсягу корисної інформації. Але, на переконання С.-Ф. Войку, вчителі-предметники або класні керівники не підтримують оздоровчий напрям, зацікавлюючи заходи на наданні інформації та спостереженні. Причинами такої ситуації, на його думку, є низький рівень обізнаності вчителів в основах туризму, «надія» на вчителів фізичного виховання і керівників гуртків [9].

Дослідження здійснене групою науковців (Я. Галаном, Т. Завгородньою, Ю. Корж, І. Кушнір, І. Стражніковою, О. Цибанюк, О. Ярмач та інших) аналізує особливості реалізації програми туризму і краєзнавства в поза навчальній діяльності школярів в двох основних напрямках – оздоровчого: в контексті впливу пішохідного туризму на психофізіологічний стан учнів за рахунок впровадження програми опанування основами туризму (її тривалість – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень, основний контингент – юнаки та дівчата, які віднесені до основної медичної групи за станом здоров'я) та виховного: громадянського виховання спрямованого на розвиток патріотизму, національної самосвідомості, культури міжнетнічних відносин, планетарної свідомості, правосвідомості, дбайливого ставлення до природи, моральності, культури поведінки особистості тощо. Під час оволодіння теоретичними знаннями та практичними уміннями і навичками, прийомами орієнтування та пішого туризму, враховувались різні форми рельєфу, використовувались активні та інтерактивні форми навчання, технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології навчання тощо. Обов'язковою складовою стала участь школярів в тривалих прогулянках, екскурсіях, одно-триденних туристичних походах, туристичних змаганнях, фестивалях та інших масових заходах [4, с. 2120].

Необхідно зазначити, що дослідники наголошують на використанні європейського і світового досвіду саме в організації туристичного і краєзнавчого напрямку через спортивно-туристичні гуртки (Дж. Мікконен, К. Пассанен, Х. Таскінен, Р. Мхана) [6, с. 350; 7, с. 2-3]. Вплив на процес формування здорового способу життя, організацію загартування вихованців, синтезується, на думку М. Казімірчека та Е. Мехрович-Моско, з вихованням лідерських якостей, самоствердження та вивченням історії рідного краю, витоків національної культури, родоvodu [5, с. 28].

Отже, результати дослідження доводять високий приріст показників, що характеризують роботу серцево-судинної та дихальної системи у школярів, зокрема адаптаційних можливостей організму, рівня фізичної працездатності, когнітивних функцій (об'єму короткочасної пам'яті, інформації, реакції на світло та звук) та емоційний стан за рахунок використання засобів туристичної діяльності. Крім того доведено, що в процесі туристичної та краєзнавчої роботи школярами формуються системні знання та практичні навички збереження та розвитку саморегуляції активної життєдіяльності, оптимізується оздоровчо-рекреаційна діяльність у позаурочний час, що сприяє позитивній динаміці показників фізичної підготовленості [4].

Туризм створює середовище, сприятливе для результативної комунікації, навчання практичних навичок – подолання перешкод, готування їжі, рубка дров, таборування й наметування. Крім того, педагогічний потенціал туризму ширший за рахунок безпосередньої можливості розкрити ті сторони характеру учнів, які неможливо пізнати в умовах звичайного шкільного життя: «Група туристів – це не клас. Табірне життя зближує туристів, вони ближче пізнають один одного. Часто туристична група позитивно впливає на дисципліну в школі, зокрема яскраво виокремлених порушників» [2, с. 12-18.].

Ще одною традиційною формою туристичної роботи із дітьми та молоддю стали туристичні фестивалі – масові заходи із різноманітною, насиченою програмою, основою якої є безпосередньо туристичні походи, обмін досвідом у формі майстер-класів, тренувань і змагань, обґрунтування розробки нового туристичного маршруту тощо; заходи неофіційного спілкування – «вогнище дружби».

Необхідно зазначити, що знання, необхідні для формування, прокладання маршруту, його насичення краєзнавчою та виховною цінністю – наявність історичних пам'яток та різноманітного рельєфу місцевості, складність пересування, і, що важливо, інформаційний супровід щодо побутових та звичаєвих характеристик даної місцевості, її культурних традицій, зокрема тіловиховних, соціальних та економічних особливостей регіону, визнані науковцями і практиками складовою національного вираження та визначення. Так, тематикою низки потужних туристичних фестивалів

регіону столиці країни у 2019 р. стали «Туристичні зустрічі: легендарні стежини «Туристичного товариства Румунії» та «Урбаністичний туризм – від початку до сучасності» [2, с. 15].

Висновки. Отже, історичне гасло туристичних громадських спілок Румунії: «Через туризм до знання та любові до Румунії» і в XXI столітті залишається актуальним, а розвиток шкільного туризму як складова «Національної стратегії» реалізує ще один напрям збереження, зміцнення та розвитку сформованих національних традицій, вихованню власної національної самоідентифікації на фоні сучасної тенденції європейської та світової глобалізації.

Література

1. Цибанюк О. О. Роль громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості у становленні фізичного виховання дітей та молоді (на прикладі «Федерації спортивних товариств Румунії»), початок XX ст. V Міжнародна науково-практична конференція «Modern research in world science» (м. Львів, 7-9 серпня 2022 р.). С. 497–502.

2. Bogan E. The Role of Festivals in Developing and Promoting the Urban Tourism in the Bucharest Municipality. București, 2017. pp.12-18.

3. Cosmescu I. Turismul, fenomen complex contemporan, Editura Economică, București, 1998, p. 254.

4. Galan Y., Korzh Y., Zavgorodnia T., Strazhnikova I., Kushnir I., Shestobuz O., Yarmak O., Tsybanyuk O., Kozhokar M. Correction of the psychophysiological state of young men aged 11-12 years by means of hiking tourism. Journal of Physical Education and Sport. 2019. Vol 19 (Supplement issue 6), Art. 318 pp. 2120 – 2126.

5. Kazimierczak M. Melchrowicz-Moško E. (2013). Turystyka sportowa – specyfika i trendy rozwojowe. Folia Turistica, 28.

6. Mhanna R. (2018). Sport tourism: new challenges in a globalised world. *Journal of Sport & Tourism*, 22(4), 349-351.

7. Mikkonen J, Pasanen K, Taskinen H. (2010). Impacts of cultural events in Finland – Development of a Finnish event evaluation tool. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9, 2-3.

8. Versiunea finală a metodologiei pentru elaborarea documentelor strategice și aplicarea acesteia». Strategia Națională a României pentru dezvoltare Turismului 2019-2030. Vol. 2 Strategia și Planul de Acțiune. 80 p. <http://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2020/09/Strategia-de-Dezvoltare-Turistic%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-volum-2-Strategia-%C8%99i-Planul-de-Ac%C8%9Biune.pdf>

9. Voicu Ș. F. Rolul istoriei orale ca factor de atractivitate în cadrul turismului de aventură. Studiu de caz: localitatea Isverna, Județul Mehedinți. Managementul calității activităților turistice. Revista de studii și cercetări științifice a masteranzilor. Editura Universitară, București. 2022. <https://geo.unibuc.ro/wp-content/uploads/2022/05/Revista-Master-Turism-2022.pdf> p. 92-97.

10. Zaharia Catalin Evolutia Turismului in Romania https://www.academia.edu/42703115/Evolutia_Turismului_in_Romania

References

9. Tsybanyuk O.O. (2022) The role of public organizations of physical culture and sports orientation in the formation of physical education of children and youth (on the example of the "Federation of Sports Societies of Romania"), the beginning of the 20th century. V International scientific and practical conference "Modern research in world science" (Lviv, August 7-9, 2022). P.497–502.

10. Bogan E. (2017) The Role of Festivals in Developing and Promoting the Urban Tourism in the Bucharest Municipality. București, pp.12-18.

11. Cosmescu I. (1998) Tourism, a complex contemporary phenomenon, Economic Publishing House, Bucharest, p. 254.

4. Galan Y., Korzh Y., Zavgorodnia T., Strazhnikova I., Kushnir I., Shestobuz O., Yarmak O., Tsybanyuk O., Kozhokar M. (2019) Correction of the psychophysiological state of young men aged 11-12 years by means of hiking tourism. Journal of Physical Education and Sport. Vol19(6), Art.318 pp. 2120–2126.

5. Kazimierczak M., Malchrowicz-Moško E. (2013). Sports tourism - specificity and development trends. Folia Turistica, 28.

6. Mhanna R. (2018). Sport tourism: new challenges in a globalised world. *Journal of Sport & Tourism*, 22(4), 349-351.

7. Mikkonen J, Pasanen K, Taskinen H. (2010). Impacts of cultural events in Finland – Development of a Finnish event evaluation tool. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9, 2-3.

8. The final version of the methodology for the development of strategic documents and its application». Romania's National Strategy for Tourism Development 2019-2030. Vol. 2 Strategy and Action Plan. 80 p. <http://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2020/09/Strategia-de-Dezvoltare-Turistic%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-volum-2-Strategia-%C8%99i-Planul-de-Ac%C8%9Biune.pdf>

9. Voicu Ș. F. The role of oral history as an attractive factor in adventure tourism. Case study: Isverna township, Mehedinți County. Quality management of tourist activities. The magazine of studies and scientific researches of master's students. University Publishing House, Bucharest. 2022. <https://geo.unibuc.ro/wp-content/uploads/2022/05/Revista-Master-Turism-2022.pdf> p. 92-97.

10. Zaharia Catalin The Evolution of Tourism in Romania https://www.academia.edu/42703115/Evolutia_Turismului_in_Romania